

סדר הדלקת נרות חנוכה

ברכות ההדלקה:

"ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר חנוכה"

"ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה"

בלילה הראשון מוסיפים:

"ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, שהחננו וקיימנו והגיענו לזמן הזה."

הנרות הללו:

"הנרות הללו אנו מדליקין על הנסים ועל התשועות ועל הנפלאות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה על ידי כהניו הקדושים. וכל שמנת ימי חנוכה הנרות הללו קדש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד, כדי להודות ולהלל לשמך הגדול על נסיה ועל ישועתך ועל נפלאותיה."

ואומרים המזמור תהלים פרק ל

(א) מזמור שיר חנכת הבית לדוד:

(ב) ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת איבי לי:

(ג) ה' אלהי שועתי אליך ותרפאני:

(ד) ה' העלית מן שאול נפשי חיייתי מיורדי מירדתי בור:

(ה) זמרו ליהוה חסידיו והודו לזכר קדשו:

(ו) כי רגע באפו חיים ברצונו בערב יליו בכי ולבקר רנה:

(ז) ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם:

(ח) ה' ברצונך העמדתה להררי עז הסתרת פניך הייתי נבהל:

(ט) אליך ה' אקרא ואל אדני אתחנן:

(י) מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתך:

(יא) שמע קוֹק וְחַנּוּנִי ה' הִנֵּה עֹזר לִי:

(יב) הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה:

(יג) למען זמורך כבוד ולא ידם ה' אלהי לעולם אודך:

ואז"כ אומרים : תהלים פרק צא (יש נוהגין לומר מזמור זה 7 פעמים).

א. סגולה נפלאה לשמירה, לומר אחרי הדלקת נרות חנוכה, (כולל אמירת "הנרות הללו" ו"מזמור שיר חנוכת הבית"), שבע פעמים מזמור צ"א בתהילים "יושב בסתר עליון". וכל פעם מהשבע פעמים יקדים פסוק: **"יהי זעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו".** (בא"ח, שנה ראשונה, פרשת וישב, אות כג).

(א) יושב בסתר עליון בעל שדי ותכונן:

(ב) אמר לה' מוזסי ומצודתי אלהי אבטחו בו:

(ג) כי הוא יצילה מפוח יקושי מדבר הוות:

(ד) באברתו יסף קח ותוזת כנפיו תזוסה ענה וסוזרה אמתו:

(ה) לא תירא מפחד לילה מוזן יעוף יומם:

(ו) מדבר באפל יהלך מקטב ישוד צהרים:

(ז) יפל במדה אקף ורבה מימינה אליה לא ינש:

(ח) רק בעיניה תביט ושלמת רשעים תראה:

(ט) כי אתה ה' מוזסי עליון שמות בעונה:

(י) לא תאנה אליה רעה וננע לא יקרב באהלה:

(יא) כי מלאכיו יצוה קח לשמרה בכל דרכיה:

(יב) על כפים ישאוה פן תגף באבן רגלה:

(יג) על שזחל ופתן תדרה תרמס כפיר ותנין:

(יד) כי בי זושק ואפקטהו אשגבהו כי ידע שמי:

(טו) יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אזכרהו ואכברהו:

(טז) ארץ ימים אשביעהו ואראהו בישולתי .

פיוט בעוז צור: סימן מרדכי חזק

ר עות שבעה נפשי בגגון כחי כלה	ב ועוז צור ישועתי לך נאה לשבח
חיי מררו בקשי בשעבוד מלכות עגלה	תכון בית תפלתי ושם תודה נזבח
ובגדו הגדולה הוציא את הסגלה	לעת תכין מטבח מצר המנבח
חיל פרעה וכל זרעו ירדו פאבן במצולה	אז אגמר בשיר מזמור חנפת המזבח

ד. ביר קדשו הביאני וגם שם לא שקטתי

כ. רות קומת ברוש בקש אגגי בן המדתא

ובא נוגש והגלני כי זרים עבדתי

ונהיתה לו לפח ולמוקש וגאנתו נשבתה

ונין רעל מסכתי כמעט שעברתי

ראש ימיני נשאת ואויב שמו מחית

קץ בכל זרבבל לקץ שבעים נושעתי

לב בניו וקניניו על העץ תלית

ז. ונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים

ז. שוף זרוע קדשך וקרב קץ הישועה

ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים

וכרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים

בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים

נקם נקמת עבדיך מאמה הרשעה

כי ארכה השעה ואין קץ לימי הרעה

דחה אדמון בצל צלמון הקם לנו רועים שבעה

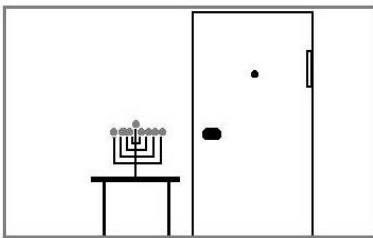
סדר הדלקת נרות חנוכה

א. איפה מדליקים את נרות חנוכה?

• בזמן המשנה והגמרא היו מדליקים נרות חנוכה בפתח הסמוך לרשות הרבים, זאת אומרת בפתח הבית במקום שכל העובר ברחוב יוכל לראותם. בזמן הגלות הגויים לא אפשרו לנו להדליק נרות חנוכה בחוץ ולכן נהגו להדליק נרות בתוך הבית.

• היום, ברוך השם אפשר להדליק נרות חנוכה בחוץ בלי שום חשש, ולכן יש מדקדקים במצוות שנוהגים להדליק בחוץ. מי שמדליק בחוץ צריך להקפיד להדליק את הנרות במקום שבו לא יכבו בקלות ברוח.

• אנחנו מדליקים את נרות חנוכה בצד שמאל של הפתח, כדי שנהיה מקפיים במצוות, נרות חנוכה משמאל ומזוזה מימין.

מזוזה בצד ימין ונרות חנוכה מצד שמאל ←

ב. מהו סדר הדלקת הנרות?

יש כמה מנהגים בסדר ההדלקה, אבל המנהג הנפוץ ביותר הוא לשים את הנרות בצד ימין של החנפיה, וכל לילה להתחיל את ההדלקה בנר שהתוסף, כלומר, בנר השמאלי ביותר של אותו הלילה.

ג. אלו ברכות מברכים על נרות חנוכה?

בלילה הראשון של חנוכה מברכים שלש ברכות ובכל שאר הלילות מברכים רק שתי ברכות. בלילה הראשון מברכים "להדליק נר של חנפיה", "שעשה נסים", ו"שהחיינו". בני עדות המזרח מברכים את הברכה הראשונה בנוסח שונה קצת, ואומרים: "להדליק נר חנפיה". בכל שאר הלילות לא מברכים שהחיינו.

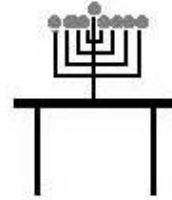
מיד אחרי הברכה מדליקים את הנרות, ואסור להפסיק בדיבור בין הברכות להדלקת הנר הראשון. אחרי הדלקת הנר הראשון אומרים "הנרות הללו".

ד אסור להשתמש בנרות חנוכה:

אסור להנות או להשתמש בנרות חנוכה. לכן אנחנו מדליקים שמש, כדי שאם אדם ישתמש באור הנר ישתמש באור השמש. אסור להנות גם מהנרות שמדליקים בבית הכנסת.

ה מתי מדליקים נרות חנוכה בליל שבת?

הדלקת נרות שבת מסמנת את תחילת השבת ובשבת אסור להדליק נרות. לכן, בליל שבת חייבים להדליק נרות חנוכה לפני נרות שבת. מכיוון שמדליקים את נרות חנוכה מקדם מהרגיל בערב שבת, צריך לדאוג שיהיה בנר יותר שמן (או להדליק נרות ארוכים) מהרגיל, כדי שהנר לא יפכה לפני שחוזרים מבית הכנסת.

ו מתי מדליקים נרות חנוכה במוצאי שבת?

יש מנהגים שונים בהדלקת נרות חנוכה במוצאי שבת. לפי כל המנהגים חייבים להדליק נרות חנוכה לאחר צאת השבת, אבל יש נוהגים להבדיל קודם הדלקת נרות חנוכה ויש נוהגים להבדיל אחרי הדלקת נרות חנוכה.

מנהגי חנוכה

ז דינים קצרים וחשובים:

- נוהגים לאכול מאכלי חלב בחנכה, זכר לנס שנעשה על ידי יהודית, שהאכילה מאכלי חלב לאויב. המאכלים הרדימו את השר הרומי ויהודית כרתה את ראשו.
- נוהגים להדליק נרות חנוכה בבית הכנסת לפני תפילת ערבית כדי לפרסם את הנס. לא יוצאים ידי חובה בהדלקת נרות בבית הכנסת, ואפילו מי שהדליק את הנרות בבית הכנסת חייב לחזור ולהדליק בבית הכנסת.
- אין לברך על חנכה חשמלית.

מאמרי חז"ל

1. גמרא שבת כ"א:

תנו רבנן:

מצות חנוכה נר איש וביתו,
והמהדרין נר לכל אחד,
והמהדרין מן המהדרין-

בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך,
ובית הלל אומרים ביום הראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך.

2. צדקה בימי החנוכה

בימי החנוכה התפתחו במשך הדורות מנהגים שונים הקשורים לצדקה. במקומות מסויימים נהגו העניים לדפוק על דלתי הנדיבים.

פרי מגדים מביא טעם לדבר- היוונים רצו לבטל מישראל את שלשת הדברים שהעולם עומד עליהם: תורה, עבודה וגמילות חסדים. בחנוכה אנו מחוייבים לחזק את שלשת הדברים האלו: **תורה**, על ידי לימוד תורה. **עבודה**, על ידי עבודה שבלב- תפילה (אנחנו מוסיפים הלל ועל הנסים כדי להודות לה'). **גמילות חסדים**, על ידי צדקה.

מועדי השנה

3. מדוע מדליקים נרות חנוכה בפתח הבית?

מצווה מן המובחר להדליק נרות חנוכה בפתח הבית. על ידי זה האדם מוקף במצוות בשעה שנכנס ויוצא מן הבית, שהרי יש לו מזוזה מימין, ונרות חנוכה משמאל.

גם עבד עברי שאינו רוצה להשתחרר לאחר שש שנים של שעבוד, מגישים אותו אל הפתח לרצוע את אזנו.

מתוך ספר חשמונאים

הקרב נגד גורגיאס

ויקח גורגיאס חמשת אלפים איש ואלף פרשים בחור, ויסע המחנה בלילה להתנפל על מחנה היהודים ולהכותם פתאום, ובני המצודה היו לו למורי דרך. וישמע יהודה וייסע הוא וגיבוריו להכות את חיל המלך אשר בעמאוס, כל עוד החיל מפוזרים מחוץ למחנה.

ויבוא גורגיאס אל מחנה יהודה בלילה, ולא מצא איש. ויחפש אותם בהרים, כי אמר בורחים הם מפנינו. וכאשר היה יום, נראה יהודה בעמק בשלושת אלפי איש, אולם מגן וחרב לא היה להם כאשר חפצו. ויראו את מחנה הגויים החזק מבוצר, ופרשים סובבים אותו, והם מלומדי מלחמה, ויאמר יהודה לאנשים אשר אתו: 'אל תיראו מהמונם ומעברתם אל תפחדו. זכרו איך נושעו אבותינו בים סוף כאשר רדף אחריהם פרעה וחילו. ועתה נקרא לשמים: אם יחפוץ בנו - יזכור ברית אבות והשמיד את המחנה הזה מפנינו היום, וידעו כל הגויים כי יש פודה ומציל לישראל'.

וישאו הנוכרים את עיניהם ויראו אותם באים לקראתם. ויצאו מן המחנה למלחמה. ויתקעו אשר עם יהודה, ויתגברו ויגפו את הגויים. וינוסו אל העמק, וכל האחרונים כולם נפלו בחרב. וירדפו אחריהם עד גזר ועד ערבות יהודה, ואשדוד ויבנה, ויפלו מהם כשלושת אלפים איש.

וישוב יהודה ויחדל מרדוף אחריהם. ויאמר לעם: "אל תחמדו את השלל, כי המלחמה לנגדנו, וגורגיאס והחיל בהר קרוב לנו. ועתה עמדו בפני אויבינו והילחמו

בהם, ואחרי כן תקחו שלל וקוממיות". עוד יהודה מדבר את הדברים האלה, וירא חלק נשקף מן ההר. וירא כי ניגפו וכי שורפים את המחנה, כי העשן אשר עלה הראה את אשר נהיה.

וכאשר ראו את כל אלה, וייבהלו מאוד. וכאשר ראו הגויים את מחנה יהודה בעמק נכון לקרב, ויברחו כולם אל ארץ פלישתים. ויהודה שלל ובזז את המחנה, וייקח זהב וכסף רב, ותכלת וארגמן ורכוש רב. ובשובם שרו והיללו לשמים כי טוב כי לעולם חסדו. ותהי תשועה גדולה לישראל ביום ההוא.

...ויאמר יהודה לאחיו: "הנה ניגפו אויבינו, נעלה לטהר את המקדש ולחנכהו". ויקהל כל המחנה ויעלו להר ציון. ויראו את מקדשנו שומם, והמזבח מחולל, והשערים שרופים, ובחצרות גדלים שיחים כמו ביער או כמו על אחד ההרים, והלשכות חרבות. ויקרעו את בגדיהם ויבכו בכי גדול ויעלו עפר על ראשיהם. ויפלו על פניהם ארצה...

חנוכת המקדש

אז יפקיד יהודה אנשים להילחם עם אשר במצודה עד אשר יטהר את המקדש. ויבחר כוהנים תמימים חפצי תורה, ויטהרו את המקדש ויוציאו את אבני השיקוצים למקום טמא. וייועצו על מזבח העולה המחולל מה לעשות בו, ותיפול להם מחשבה טובה לנתוץ אותו לבל יהיה להם למוקש, כי הגויים טימאוהו. ויתצו את המזבח, ויניחו את האבנים על הר הבית במקום ידוע, עד אשר יבוא נביא להורות עליהן.

ויקחו אבנים שלמות על פי התורה, ויבנו מזבח חדש כתבנית הראשון. ויבנו את המקדש ואת פנים הבית, ואת החצרות קידשו. ויעשו את כלי הקודש חדשים, ויביאו

את המנורה ואת מזבח העולה והקטורת ואת השולחן להיכל. ויקטירו על המזבח ויעלו את הנרות אשר במנורה, ויאירו בהיכל. וישימו על השולחן לחם, ויורידו את הפרוכות ויכלו את כל המעשים אשר עשו.

וישכימו בבוקר בעשרים וחמישה לחודש התשיעי, הוא חודש כסליו, בשנת מאה וארבעים ושמונה (שהיא שנת 162 לפנה"ס). ויקריבו קרבן על פי התורה על מזבח העולה החדש אשר עשו. בעת וביום אשר טימאוהו הגויים, בעצם היום ההוא חנך בשירים ובנבלים, בכינורות ובמצלתיים. וייפול כל העם על פניו, ויתפללו ויודו לשמים אשר עשה אתם טוב. ויעשו את חנוכת המזבח שמונה ימים, ויקריבו עולות...

הברכת חנוכה שמח וכף היוצאות!

מאת הרב אברהם הכהן